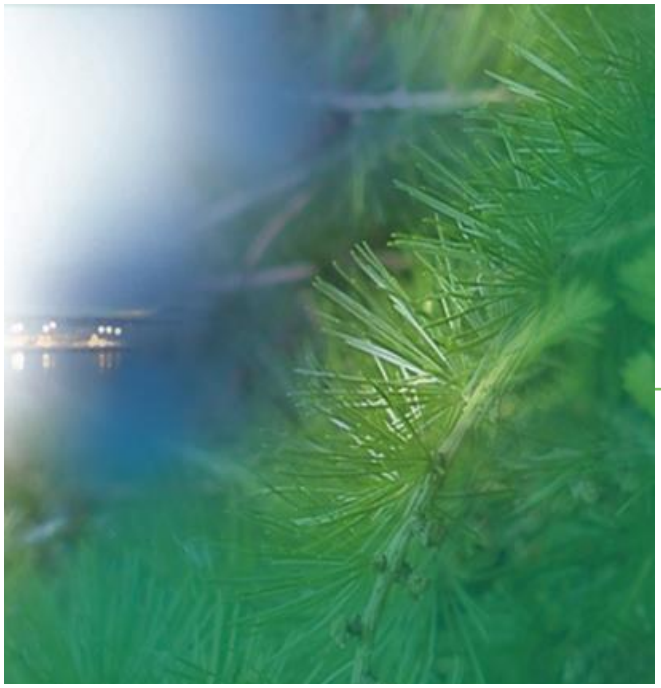
REGIONALE FORSKNINGSFOND
NORD-NORGE

ÅRS RAPP ORT

2016

Innhold

1. Sammendrag 3
2. Regionale muligheter 3
3. Mål og måloppnåelse 4
4. Styre og sekretariat 6
5. Hovedinnretning på fondets arbeid 7
5.1 Utlysninger i 2016 7
5.1.1 Søknadstyper 7
5.1.2 Våren 2016 7
5.1.3 Høsten 2016 7
5.1.4 Løpende utlysninger 8
6. Aktiviteter i perioden 8
6.1 Styrets arbeid 8
6.1.2 Samarbeidet med VRI-programmet 9
6.1.3 Samarbeidet med Forskningsrådet 9
6.1.4 Informasjonsaktiviteter 10
6.1.5 Mobiliseringsaktiviteter 10
6.1.7 Internasjonalisering av nordnorsk forskning 12
6.1.8 Forskning i offentlig sektor 13
7. Økonomi 14
7.1 Økonomisk ramme 14
7.2 Administrasjonskostnader 14
7.3 Resultatregnskap 14
7.3 Tildelinger til prosjekter 15
8. Utlysninger og tildelinger 16
8.1 Søking til fondet – erfaringer og profil 16
8.2 Tildeling til prosjekter 17
8.3 Rapportering fra prosjekter 17
Kjønn på prosjektledere og prosjektansvarlig 17
Vitenskapelige artikler og annen publisering 18
Seminarer, konferanser og fagmøter 18
Annen formidling (presse, web, etc.) 18
Rekruttering til andre virkemidler 19
Samarbeid regionalt, nasjonalt og internasjonalt 21

1. Sammendrag

Det regionale forskningsfondet - Fondsregion Nord-Norge (RFFNORD) ble etablert 1. januar 2010, og består av Nordland, Troms og Finnmark. Troms er vertsfylke, og Nordland og Finnmark har delansvar for sekretariatsfunksjonen. Denne rapporten redegjør for hvordan innretningen av aktiviteten i fondet svarer på utfordringer og vedtatte mål hos eierfylkene.

I kapittel 2 blir det redgjort for regionale utfordringer i nord, etterfulgt av kapittel 3 som omhandler mål og måloppnåelse for fondet og kapittel 4 som gir en presentasjon av styret i RFFNORD for perioden 2016 til 2019.

I kapittel 5 presenteres alle utlysninger og tildelinger fordelt på sektor[1] som ble gjennomført i 2016. Kapittel 6 redegjør for informasjons- og mobiliseringsaktiviteter[2] i regi av fondet, som i fjor var rettet mot prioriterte målgrupper som det samiske miljøet, offentlig sektor og bedrifter.

Rapporten gir deretter en presentasjon av fondets økonomi og regnskapstall i kapittel 7. I siste kapittelet legger det frem en oppsummering av resultater fra prosjekter som var under gjennomføring i 2016, samt at utvalgte funn fra undersøkelsen om effekt av kvalifiseringsstøtte[3] som var relevant for å belyse fondets arbeid om mobilisering til andre virkemiddelordninger og samarbeid mellom aktører blir presentert.

2. Regionale muligheter

Det finnes mange fellesnevnere, men også ulike regionale forutsetninger innad i fondsregion Nord-Norge. Det er verdt å merke seg at Nord-Norge har 6% av landets samlede FoU-aktivitet. Dette skyldes særlig en sterkt utbygget UoH-sektor der regionen har 12 % av den samlede aktiviteten på landsbasis. Det er spesielt aktiviteten ved UiT – Norges arktiske universitet som trekker opp statistikken, mens FoU-aktiviteten utenfor Tromsø-regionen varierer i styrke.

En fellesnevner for Nordland, Troms og Finnmark er en forholdsvis liten andel FoU-aktivitet i næringslivet, med bare 2 % av landets samlede FoU-aktivitet. Men også her er det betydelige regionale forskjeller innad i Nord-Norge, hvor Finnmark skiller seg ut med lite forskningsutførende næringsliv, og kommer svakt ut sammenlignet med Nordland og Troms. Samtidig viser tall fra Forskningsrådets statistikkbank at det er en økning i antall innvilgede Skattefunn-prosjekter i alle fylkene. I 2016 var det totalt 466

[1] Se vedlegg 1 for oversikt over 2016 prosjekter fordelt på sektor.

[2] Se vedlegg 2 for fullstendig liste over informasjons- og mobiliseringsaktiviteter.

[3] Se vedlegg 3 om «Undersøkelse av om kvalifiseringsstøtte leder til hovedprosjekt».

Skattefunn-prosjekter i hele Nord-Norge som til sammen mottok NOK 328 807 000 i skattefradrag. Dette er en økning på 8 % fra 2015, da 395 prosjekter mottok NOK 304 824 000 gjennom Skattefunn-ordningen. Økningen i prosjekter fra 2015 til 2016 vises særlig i Nordland som i 2016 hadde 264 prosjekter mot 198 i 2015, fulgt av Troms med 144 og Finnmark med 58 prosjekter i 2016.

Offentlig sektor i Nord-Norge har fortsatt liten erfaring i å benytte FoU i utviklingen av egen virksomhet. Dette gjenspeiles også i antallet søknader om regional kvalifiseringsstøtte for offentlige aktører i RFFNORD, som fortsatt er for lavt. Det er likevel verdt å merke seg at det har vært en positiv utvikling i antallet søknader om hovedprosjekt med offentlige virksomheter som prosjektleder, og at offentlige virksomheter er samarbeidspartnere i flere av prosjektene som fondsstyret har innvilget. Et viktig satsingsområde framover vil uansett være å stimulere til et forsterket samarbeid mellom næringsliv, offentlig sektor, UH-sektor og etablerte FoU-institusjoner.

3. Mål og måloppnåelse

Aktiviteter og resultater i 2016 må vurderes i forhold til hovedmålene for de regionale forskningsfondene, samt målene som ble vedtatt i den felles FoU-strategien for Regionale forskningsfond Nord-Norge.

Hovedmål for alle de regionale forskningsfondene er å:

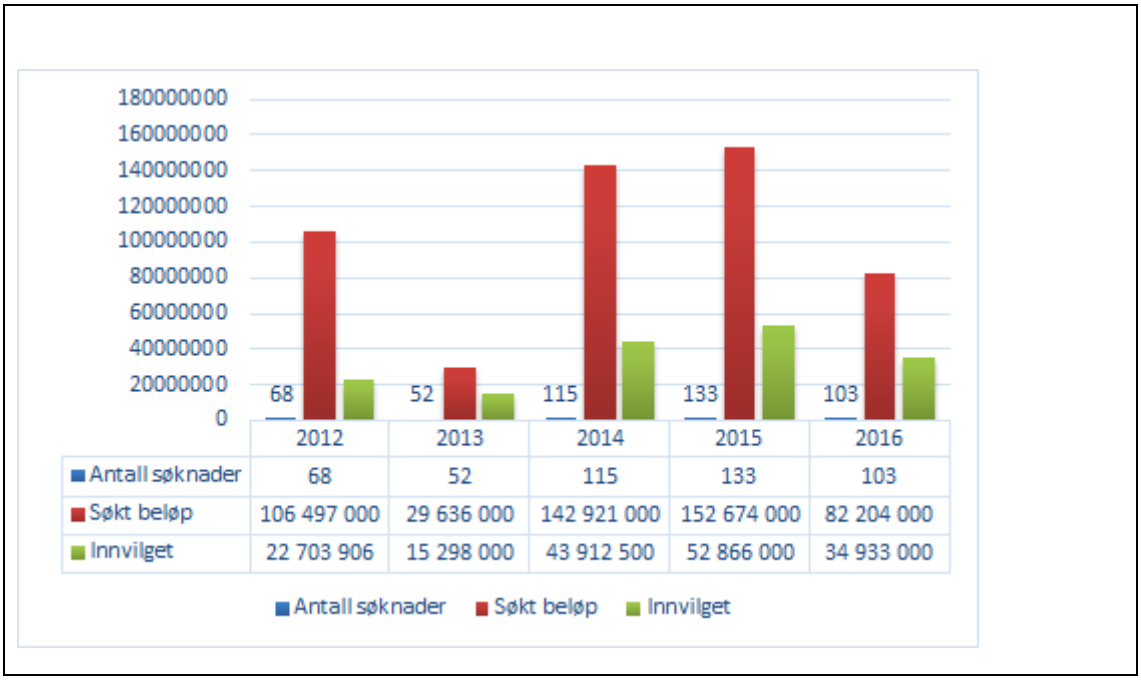
- Styrke forskning for regional innovasjon og regional utvikling
- Mobilisere til økt FoU-innsats i regionene
- Bidra til utvikling av gode og konkurransedyktige FoU-miljøer i regionene
- Skape utviklings- og læringsarenaer der regionale erfaringer kan drøftes i forhold til nasjonal og internasjonal kunnskap og aktiviteter
- Sørge for tett samspill mellom aktiviteter i regionene og deres relasjoner til andre nasjonale og internasjonale programmer og aktiviteter

Fondsregion Nord-Norge vektlegger regional relevans i vurderingen av samtlige søknader, og støtter i den sammenheng prosjekter med problemstillinger som styrker regional innovasjon og utvikling. På den måten innvilger styret for RFFNORD søknader som kanskje ikke ville blitt prioritert i samme grad hos en nasjonal virkemiddelaktør. Fondet mobiliserer til økt FoU-innsats i regionen gjennom aktiviteter beskrevet i kapittel 6, og tilfanget av søknader tyder på at fondet har oppnådd god forankring i landsdelen.

En indikator på at Regionalt forskningsfond Nord-Norge bidrar til utvikling av gode, konkurransedyktige FoU-miljøer i regionen er den generelt gode kvalitet på søknadene som kommer igjennom til panelvurdering. Styret for Fondsregion Nord-Norge ønsker å fortsette arbeidet med å mobilisere, samt forbedre kvaliteten på søknader fra, næringslivet og offentlig sektor. Fondet vil derfor, sammen med eierfylkene, fortsette innsatsen for å bidra til interesse i disse målgruppene. I dette ligger også en videreføring

av sekretariatets kontinuerlige mobiliserings- og informasjonsarbeid. Styret ser også viktigheten av å stimulere til samarbeid og koblinger mellom etablerte forskningsmiljø og bedrifter og offentlige virksomheter i regionen, samt at det er ønskelig med fortsatt mobilisering mot internasjonale programmer. Disse målsetningene tas med i fondets videre arbeid.

Figur 1: **Utvikling av søknadsmengden for RFFNORD 2011-2016**

Regionale forskningsfond Nord-Norge har fem innsatsområder i sin nåværende handlingsplan, som er fondets virkemidler for å kunne oppnå de overnevnte hovedmålene.

Innsatsområder:

Forskning som forsterkning av regionens satsinger
Mobilisering av nordnorsk næringsliv
Mobilisering av offentlig sektor
Styrkning av nordnorsk kompetanse gjennom forskning
Internasjonalisering av nordnorsk forskning

Fondsstyret skal ved utlysninger velge ett eller flere av innsatsområdene underveis i strategiperioden, og foreta ytterligere spissinger av temaer i utlysningstekstene.

4. Styre og sekretariat

Styret for RFFNORD består av 9 representanter med 2 representanter fra hvert av fylkene, 2 statlige representanter og 1 representant for Sametinget. Sekretariatet består av 3 årsverk, hvor vertsfylket Troms har 2 stillinger inkludert sekretariatsleder i 100 % stilling, mens Nordland og Finnmark har en 50 % stilling hver. Fylkestingene i Nordland, Troms og Finnmark har for perioden 2016-2019 oppnevnt følgende medlemmer til styret for Fondsregion Nord-Norge:

Tabell 1: *Styret i Fondsregion Nord-Norge 2016-2019*

Styreverv	Navn	Stilling	Oppnevnt av
Styreleder	Toini Løvseth	Daglig leder, Samarbeidende kraftfylker	Troms
Nestleder	Bjørn Audun Risøy	Daglig leder, Kunnskapsparken Helgeland	Nordland
Styrerepresentanter	Kjersti Markusson	Rektor, Liland skole, Evenes	Nordland
	Widar Skogan	Gårdbruker/ Politiker	Troms
	Ingvild Wartiainen	Enhetsleder, Sør-Varanger Kommune	Finnmark
	Torgeir Nilsen	Koordinator, Cermaq	Finnmark
	Astri Dankertsen	Postdoktor, Nord Universitet	Sametinget
	Tove Klæboe Nilsen	Forskningssjef, Helse Nord	Statlig representant
	Jan Olli	Direktør, FEFO	Statlig representant
Numeriske vararepresentanter	Trine Kvidal Røvik	Førsteamanuensis, UiT- Norges arktiske universitet	Finnmark
	Johnny-Leo Jernsletten	Direktør, Tana og Varanger Museumssida	Finnmark
	Irene Lange Nordahl	Samfunnskontakt, SALMAR	Troms
	Øystein Skallebø	Kvalitetsleder, Lerøy Aurora	Troms
	Kjetil Rye	Technology Manager, Alcoa	Nordland
	Monica Paulsen	Prosjektleder, Kunnskapsparken Helgeland	Nordland
	Line Kalak	Prorektor, Samisk Høyskole	Sametinget
	Arne Karlsen	Økonomidirektør, Nergård	Statlig representant
	Gry Alsos	Professor, Nord Universitet	Statlig representant

5. Hovedinnretning på fondets arbeid

Fondets aktiviteter og utlysninger er forankret i handlingsplan for Fondsregion Nord-Norge gjeldende for 2016. Handlingsplanen er i tråd med FoU-strategien (bestillingsbrevet) fra fylkeskommunene og rulleres årlig. Handlingsplanen prioriterer bruken av fondsmidlene i henhold til tematikk, målgrupper og vektlegging av de ulike søknadstypene, og hvilke satsingsområder som skal prioriteres ved utlysning av forskningsmidler i løpet av året.

Eierfylkene vedtok i mars 2013 ny felles FoU-strategi for fondet for perioden 2013-2016. Fondsstyret lyser ut søknadstyper og innsatsområder som lagt opp til i bestillingsbrevet fra fylkeskommunene, og vil også fremover følge nye bestillingsbrev og lyse ut forskningsmidler i tråd med disse.

5.1 Utlysninger i 2016

I 2016 gjennomførte fondet fem faste utlysninger samt løpende kvalifiseringsstøtte rettet mot bedrifter, offentlige virksomheter og forskningsinstitusjoner. De faste utlysningene hadde én søknadsfrist i april og fire i oktober. Fondet hadde utlysning til «Regional kvalifiseringsstøtte» både vår og høst.

Høsten 2016 ble det lyst ut «Regionale forskerprosjekter» innrettet mot innsatsområde 2 «mobilisering av nordnorsk næringsliv og 4 «styrking av nordnorsk kompetanse gjennom forskning» i fondets strategi. I tillegg ble det lyst ut «Regionale offentlige prosjekter» rettet inn mot innsatsområde 3 «mobilisering av offentlig sektor. Det ble også lyst ut «Regionale bedriftsprosjekter» med åpen tematikk.

5.1.1 Søknadstyper

5.1.2 Våren 2016

Våren 2016 hadde fondet utlysning til «Regional kvalifiseringsstøtte» med en ramme på NOK 2 500 000. Målet med kvalifiseringsstøtten er å bidra til utviklingen av FoU-prosjekter til regionalt forskningsfond, ulike nasjonale forskningsprogram eller internasjonale forskningsprogrammer. Målgruppene for kvalifiseringsstøtten er forskningsinstitusjoner, universitet og høgskoler, offentlige virksomheter og bedrifter.

5.1.3 Høsten 2016

Høsten 2016 lyste fondsstyret ut ytterligere NOK 2 500 000 til «Regional kvalifiseringsstøtte» for samme målgruppe. I likhet med vårens utlysning ble det ikke angitt nærmere tematiske begrensninger utover at søknaden måtte treffe innsatsområdene i FoU-strategien. Fondsstyret utlyste i tillegg «Regionale forskerprosjekter». Utlysningen hadde en ramme på NOK 9 000 000 og var rettet mot innsatsområde 2 «mobilisering av nordnorsk næringsliv» og innsatsområde 4 «styrking av nordnorsk kompetanse gjennom forskning» i fondets strategi. Utlysningen var rettet mot forskningsmiljøer i Nord-Norge som ønsker å være med på samhandling mellom

FoU-miljø og nordnorsk næringsliv. Det ble også lyst ut «Regionale bedriftsprosjekter» med en total ramme på NOK 17 000 000 hvor søker ble oppfordret til å utløse FoU-aktivitet med formål å øke lønnsomheten og konkurransekraften gjennom forskningsdrevet innovasjon. Til utlysningen «Regionale offentlige prosjekter» ble det lyst ut en total ramme på NOK 9 000 000. Søkerne ble spesielt utfordret til å komme med problemstillinger som beskriver hvordan prosjektets oppnådde resultater kan implementeres, spres og forankres i regionen slik at prosjektet kan generere nytteverdi for offentlig statlig og kommunal forvaltning i Nord-Norge.

5.1.4 Løpende utlysninger

Fondsstyret videreførte i 2016 «Løpende kvalifiseringsstøtte for bedrifter», «Løpende regional kvalifiseringsstøtte til EU- og internasjonale prosjekter» og «Løpende kvalifiseringsstøtte for offentlig sektor». Disse ordningene har vist seg å være viktige og velfungerende virkemidler, selv om innvilgelsesgraden for «løpende regional kvalifiseringsstøtte til EU- og internasjonale prosjekter» også i 2016 har vært noe lav. Tilbakemeldingene fra søkere er at dette tilbudet er en dynamisk ordning, og en enkel inngangsport hvor søker får vurdert sin søknad isolert og ikke i konkurranse med andre søkere. Søkergraden til «Løpende kvalifiseringsstøtte for offentlig sektor» var i likhet med «Regionale offentlige prosjekter» lav, noe som understreker behovet for ytterligere mobiliseringstiltak mot disse ordningene. Samlede tilgjengelige midler for de løpende utlysningene er NOK 4 000 000 per kalenderår.

6. Aktiviteter i perioden

6.1 Styrets arbeid

Det har vært avholdt 2 styremøter i 2016. Styremøtet i juni ble avholdt i Trondheim i forbindelse med årskonferansen for de regionale forskningsfondene. Dette var det første møtet for det nye styret som ble oppnevnt i fjor vår for perioden 2016 til 2019. Derfor ble en viktig del av møtet orienteringer for de nye styremedlemmene om fondets virke og nordnorske utfordringer og muligheter innenfor FoU. I tillegg besluttet styret fordelingen av den utlyste kvalifiseringstøtten for våren 2016, samt tematiske avgrensninger for utlysningen av hovedprosjekter for høsten 2016.

Styrets arbeid omfatter alt fra beslutninger om fordeling av forskningsmidler, tekster for utlysning av midler til forskningsprosjekter, handlingsplan for fondets utlysninger, oppfølging av prosjekter, økonomistyring og eventuelle andre saker som berører fondet.

I tillegg til beslutningsmøtet i juni ble det avholdt et strategimøte for styret i Narvik i oktober. Den overordnede agendaen for møtet var styrets evaluering av effektene av fondets kvalifiseringsstøtteordning, og drøfting av mulige endringer på ordningen[4]. Dette har vært en løpende diskusjon i styret over tid om hvorvidt prosjektene som

[4] Se vedlegg 3 om «Undersøkelse av om kvalifiseringsstøtte leder til hovedprosjekt».

fondet finansierer fører til de ønskede resultatene. Sekretariatet ble i denne sammenheng bedt om utarbeide en oversikt over innvilgede kvalifiseringsstøtteprosjekter og påfølgende hovedprosjekter, samt størrelsen på innvilgede hovedprosjekt.

Oversikten indikerer at en samlet tildeling av kvalifiseringsstøtte på ca 6,5 millioner kroner har bidratt til å utløse forskningsmidler på 71 millioner kroner gjennom innvilgelse av påfølgende hovedprosjekter fra ulike finansieringskilder. Styret vedtok å øke den øvre søknadssummen for kvalifiseringsstøtte til 300 000,- generelt, samt at søkere i spesielle tilfeller kan motta inntil 500 000,-. I tillegg vil styret kreve en tydeligere forankring i søkerinstitusjonens strategier og prioriterte satsingsområder for søknader om kvalifiseringsstøtte. Dette for å spisse bruken av midlene noe. Det ble også vedtatt å opprette en egen løpende kvalifiseringsstøtte til nasjonale sentersatsinger som SFI, SFF og FME.

Gjennom løpende utlysninger har styret prioritert viktige mål om økt mobilisering for å få flere internasjonale forskningsprosjekter, samt flere bedrifts- og offentlige prosjekter. I møtet i Narvik konkluderte styret med at det er viktig at fondet fortsetter å spre kvalifiseringsstøtten på mange prosjektinitiativ, at terskelen for å søke ordningen er lav og at beslutningsprosessen med løpende saksbehandling fortsetter å være fleksibel.

Styret har også viet samiske forskningsideer og tema økt oppmerksomhet. Kontakt og dialog med samiske miljøer ansees som viktig, både for å avdekke behov og informere om mulighetene som ligger innenfor fondet. I denne sammenheng øremerket styret i RFFNORD finansieringen av ett forskerprosjekt innenfor temaet samhandling mellom FoU-miljø og nordnorsk næringsliv med særlig relevans for samisk bosetting og kultur.

6.1.2 Samarbeidet med VRI-programmet

Fondsregion Nord-Norge har kontinuerlig samarbeid og dialog med VRI-programmet i Nordland, Troms og Finnmark.

Sekretariatet møter i styringsgruppene for VRI og deltar i den løpende prosjektutviklingen. Blant annet gjelder dette felles mobiliseringsarbeid, noe som åpner for muligheten til å veilede søkere mot det mest hensiktsmessige virkemiddel for dem ut i fra hvor moden de er for FoU. I tillegg til fellesmøter samarbeider også RFFNORD og VRI-programmet tett på fylkesvise arenaer, spesielt knyttet til informasjons- og mobiliseringsarbeid.

Et eksempel på konkrete samarbeidstiltak i 2016 var RFFs deltakelse på samling for kompetansemeglere i VRI Nordland. Her gjennomførte sekretariatet en panelvurdering med konkrete case fra RFFNORD for å gi kompetansemeglerne innsyn i beslutningsprosess og vurderingskriterier for fondets kvalifiseringsstøtte.

6.1.3 Samarbeidet med Forskningsrådet

Regionale forskningsfond Nord-Norge har et tett samarbeid med Forskningsrådet på flere områder, både sentralt og med de regionalansvarlige.

Regionalansvarlig for Finnmark møter fast på fondets styremøter. Videre er de regionalansvarlige deltakere i panelvurdering av RFFNORDs kvalifiseringsstøttesøknader, og de konsulteres i forhold til utlysningstekster. Man har i tillegg et tett samarbeid omkring felles mobiliseringstiltak rettet mot næringsliv og offentlig sektor. I 2016 ble det arrangert jevnlige, faste telefonmøter angående fellesoppgaver og arrangement mellom de regionale representantene og sekretariatet i RFFNORD.

I tillegg ble det arrangert to møter mellom sekretariatet og de regionansvarlige hvor ny FoU-strategi for fondet var tema. I tillegg til å gi innspill til endringer i strategien generelt, har de regionansvarlige hatt ansvaret for utarbeidelse av FoU-statistikk for fondsregionen til strategien.

Det er også god dialog og samarbeid mellom Regionalt forskningsfond og Forskningsrådets divisjon for innovasjon som har ansvar for regionalt forskningsfond, regionalansvarlige og VRI. Samarbeid gjelder for eksempel felles nettbaserte systemer for søknadsbehandling, søknadsvurdering og kvalitetssikring av saksbehandlingsprosedyrer i fondet. I denne sammenheng deltar sekretariatet jevnlig på kurs og læringsarenaer i regi av Forskningsrådet. Disse omfatter bla. søknadsmottak og -behandling (eVurdering). Panelvurderingen av søknader er en annen kjerneoppgave i samspillet mellom Forskningsrådet og de regionale forskningsfondene.

6.1.4 Informasjonsaktiviteter

Fondssekretariatet har gjennomført en rekke informasjonsaktiviteter i løpet av 2016. Dette gjelder både informasjonsmøter med forskningsmiljøene, samt møter og samlinger med bedrifter og offentlige aktører. Sammen med Forskningsrådet og Innovasjon Norge har det vært informert til samlinger av bedrifter om mulighetene som ligger både i forsknings- og utviklingsvirkemidler. Se nærmere under 6.1.5 mobiliseringsaktiviteter. Informasjon har også vært gitt til aktører som næringshager, forskningsparker og kunnskapsparker som har kontakt med bedrifter på ulike måter.

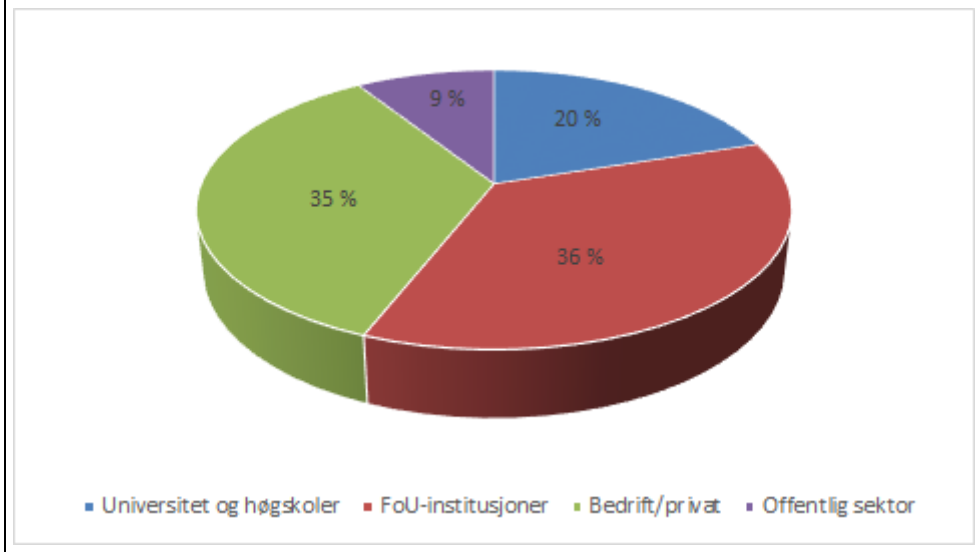
6.1.5 Mobiliseringsaktiviteter

Fondsregion Nord-Norge har i 2016 arbeidet for mobilisering med sikte på forskningsbasert innovasjon i offentlig virksomhet, men også næringslivet med mobilisering mot enkeltbedrifter, bedriftssamlinger, næringshager, inkubatorer og kunnskapsparker har vært prioritert.

Næringsliv i samiske bosettings og kulturområder har vært viet ekstra oppmerksomhet, siden styret satte av egne prosjektmidler til dette formålet i utlysning høst 2016. Mobilisering av offentlig sektor har vært rettet mot kommuner, fylkeskommuner og offentlig forvaltning. Kommunene er møtt enkeltvis og gjennom samlinger. Det har vært lagt til rette for prosjektverksted hvor prosjektideer har blitt vurdert mot finansieringsmulighetene som ligger i ulike virkemidler. Informasjon til pågående prosjekter som vann og avløpsassistanse og frafallsproblematikken har resultert i søknader til fondet. I forhold til mobilisering av bedrifter har fondet samarbeidet både

med Forskningsrådet og Innovasjon Norge. Kombinasjonen informasjon om virkemidler og prosjektverksted har vist seg å være en vellykket tilnærming. Bedriftene er møtt gjennom samlinger i Harstad, Tromsø, Hammerfest, Alta, Narvik, Bodø og Sortland og enkeltvis ved bedriftsbesøk. Enkelt bedriftene representerer enda en mobiliseringsmessig utfordring og enkeltvise veiledningsmøter har vært prioritert i 2016. Mobilisering mot havbaserte næringer har gitt seg utslag i mange innvilgede bedriftsprosjekter i disse bransjene.

Figur 2: **Tilsagn i 2016 fordelt på sektor**

Fondsregion Nord-Norges prosjektportefølje består dette året av 35 % bedriftsprosjekter, noe som er på samme nivå som i 2015.

Spesielt har ordningen med *løpende kvalifiseringsstøtte til bedrifter* vært effektiv i denne sammenheng. Dette er en mulighet for bedrifter til å søke RFFNORD uavhengig av oppsatte søknadsfrister, og man møter slik bedrifters behov for en raskere avklaring på søknaden. Fondssekretariatet har også forsøkt å holde tett dialog med bedrifter som søker på denne utlysningen, dette for å redusere antall avviste søknader og slik øke sannsynligheten for å beholde aktuelle bedrifter i virkemiddelapparatet. Fra 2015 til 2016 har antall innvilgede løpende kvalifiseringsstøtteprosjekter til bedrifter økt fra 4 til 9 prosjekter, en økning på 125%.

Bedriftsprosjekter som har fått bevilgning gjennom den løpende utlysningen i 2016:

Autonom avstenging av vannproduserende soner i brønner	Scale Protection AS
Optimalt vannmiljø for stabil og høy rognkjeksproduksjon	Ecomarin Seafarm AS
Bedre beskyttelse mot lusepåslag med økt immunrespons	Biotec Betaglucans AS
Kartlegging av stressrespons og slimproduksjon hos triploid (stor-) smolt	NRS Finnmark AS
Kunnskapsinnhenting og tilrettelegging for anvendelse av lokalt ensilert og prosessert restråstoff	Vesterålen Marine Proteiner AS
Genetisk database over stamørret i Pasvikvassdraget: Verktøy for kunnskapsbasert forvaltning og forskning på laksefisk i regulerte vassdrag.	Pasvik Kraft AS
Dimensjonsmåling av stålemner i valserekke	Avanti Enginnering AS
Taredyrking til matvarer: etablering av en høyverdig produktkvalitet	Lofoten Esca Verno AS
Nikkel utlaking som prosessmetode	Kjeøy Research & Education Center Walder

I tillegg til kvalifiseringsstøtte har flere bedrifter, i samarbeid med FoU-institusjoner, fått innvilget større FoU-prosjekt i 2016.

- Utvikling av mindre næringstett fôr til rognkjeks for optimal tilvekst og helse, BIOMAR AS
- Automatisert produksjon av kompositttruller og videre utvikling av kompositttrullekonseptet, Narvik Composites AS
- Økt stabilitet og kvalitet i oppdrett av rognkjeks for høy produksjon av en mer robust og effektiv lusespiser, Ecomarin Seafarm AS
- Binding av organiske stoffer i innbundet avfall, Miljøteknikk Terrateam AS

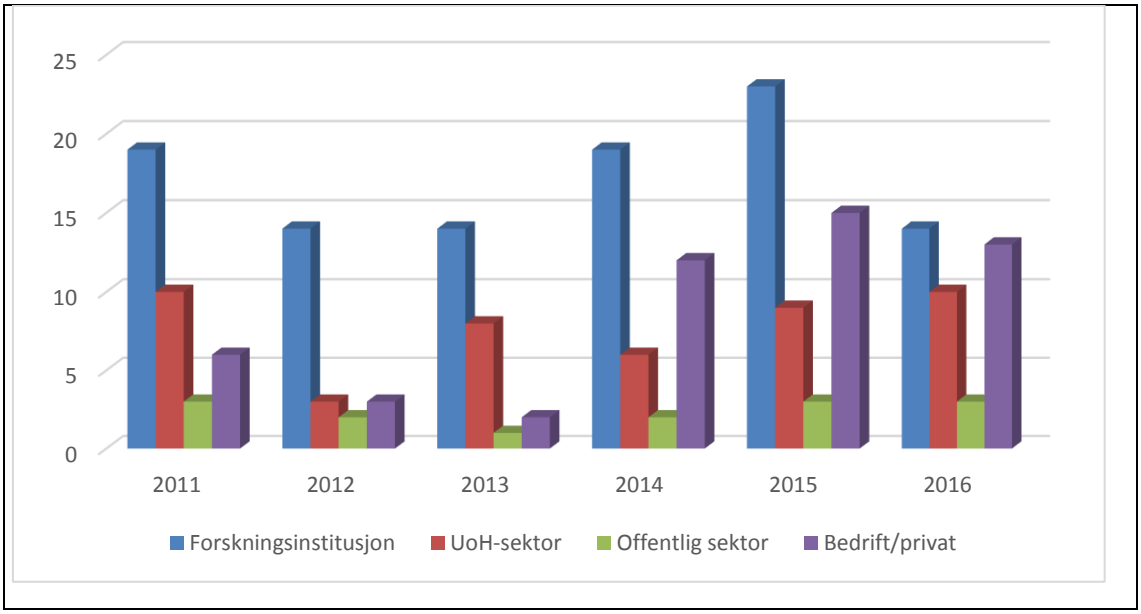
Til slutt kan det nevnes at i tillegg til «tradisjonell» mobilisering gjennom deltakelse i ulike forum og møter med bedrifter, også i 2016 har RFFNORD vært aktiv på sosiale media kanalen Twitter, som et mobiliseringstiltak for å nå ut til bedrifter.

6.1.7 Internasjonalisering av nordnorsk forskning

RFFNORD videreførte den løpende utlysningen av kvalifiseringsstøtte rettet mot økt deltakelse på internasjonale forskningsprogram spesielt Horisont 2020. 3 prosjekter fikk støtte 2016. Gjennom samarbeidet med VRI, samordning med Interreg og virkemidler i fylkeskommunene har det også vært fokus på internasjonale forskningsprogram.

Innovativ modell for digitalt kreativt næringsliv i Sápmi	Norut IKT
Youth, well-being and everyday life	Nordlandsforskning AS
Gjenvinning av fosfor fra slam fra fiskeoppdrett	Akvaplan-Niva AS

Figur 3: Tilsagn fordelt på sektor 2011-2016

6.1.8 Forskning i offentlig sektor

Styret har prioritert mobilisering av offentlig sektor (kommuner, fylkeskommuner og regionale statlige forvaltningsorganer) spesielt i 2016, og sekretariatet har innrettet mye av sin aktivitet mot dette formålet. Dette har foreløpig resultert i 4 søknader på kvalifiseringsstøtte løpende utlysninger hvorav ingen ble innvilget. Følgende hovedprosjekter fra høstutlysningen fikk støtte:

- Kommunal innovasjonsledelse og innovasjonskultur (KOMII), Tromsø Kommune
- Restaurering av tareskog som økosystem i Hammerfest, Finnmark, Hammerfest Kommune
- Fravær i videregående skole i Nord-Norge, Troms Fylkeskommune

7. Økonomi

7.1 Økonomisk ramme

Det ble bevilget i alt 33 605 000 mill. kr til Fondsregion Nord-Norge fra Kunnskapsdepartementet for 2016. I tillegg fikk RFFNORD 5, 9 mill.kr fordelt av 15 %-potten fra Forskningsrådet. Ordningen med samarbeidsmidler ble avviklet i 2016, og midlene ble fordelt direkte fra Kunnskapsdepartementet til de syv fondsregionene etter samme fordelingsnøkkel som de øvrige fondsmidler. Bakgrunnen for avviklingen av 15 %-potten er basert på NIFUs rapport fra 2016 basert på følgeforskning av ordningen. Rapporten konkluderer med at bekymringen om at Regionale Forskningsfond skulle føre til en fragmentering av forskning i regionene samt dårligere kvalitet på forskningen, var uberettiget. Det viste seg at kvaliteten på forskningen i de ordinære utlysningene holdt høyere nivå enn på søknader sendt inn til 15%-potten. NIFU-rapporten viste også at det var betydelig samarbeid over regiongrensene i prosjekter finansiert av både fellesutlysningene og gjennom de ordinære regionale utlysninger.

7.2 Administrasjonskostnader

Det ble avsatt ca. 6,5 % av ordinær tildeling til administrasjon i 2016. De *totale* administrasjonskostnadene for 2016 endte på NOK 2 422 408, som utgjør 6,3 % av totale kostnader.

7.3 Resultatregnskap

Tabell 2: *Resultatregnskap for Fondsregion Nord-Norge 2016*

	Inntekter
Tilskudd fra Kunnskapsdepartementet	33 605 000
«15 % potten»	5 930 000
Avsatte/overførte midler fra tidligere år	10 360 040
Tilbakeførte midler 2016	359 991
Renteinntekter 2016	1 891 378
Sykelønnsrefusjon	129 905
Fylkeskommunal egenandel	100 000
Sum inntekter	**52 376 315**
Kostnader	
Sekretariatets totale kostnader	2 204 019
Styrets totale kostnader	218 389
Bevilget til prosjekter	5 373 000[5]

[5] Det ble bevilget NOK 29 560 000,- til 18 prosjekter ved styremøte i januar 2017, som behandlet søknadene for høstens utlysning. Totalt bevilget i 2016 var dermed NOK 34 933 000,-.

Udisponerte midler/overføres til 2017	44 580 907
Sum utgifter	**52 376 315**

7.3 Tildelinger til prosjekter

Tabell 3: *Fordeling av fondsmidler på satsningsområde og søknadstype i henhold til utlysninger i 2016*

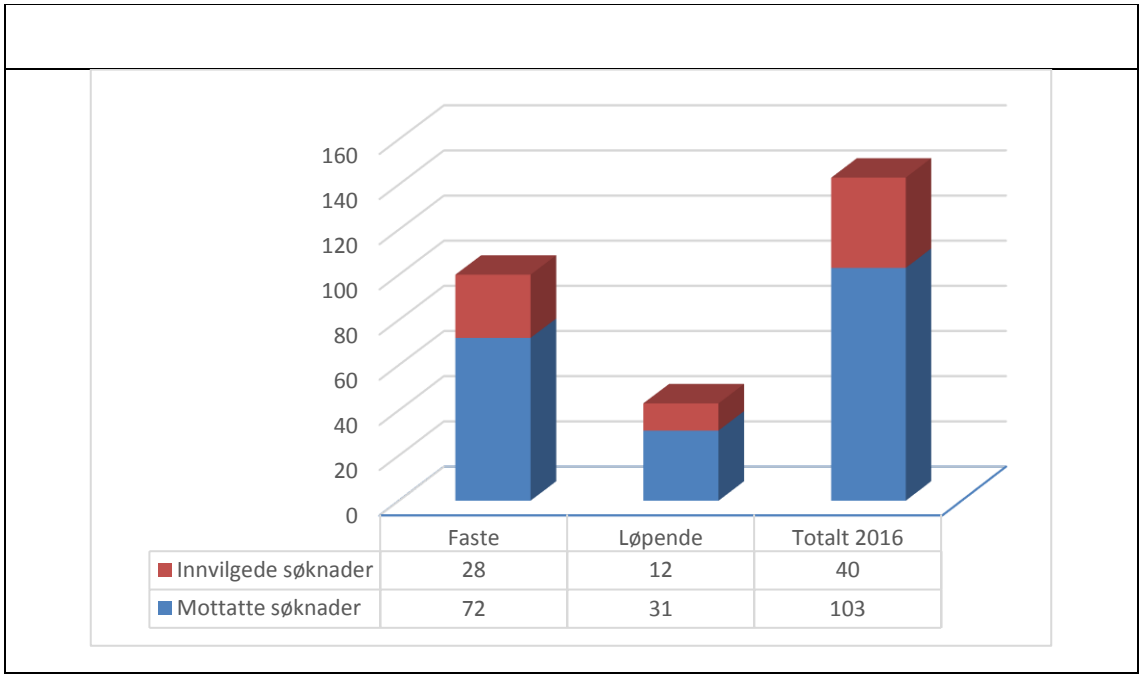
Satsingsområde	Søknadstype	Utlyst	Bevilget
Løpende kvalifiseringsstøtte for bedrifter	**Kvalifiseringsstøtte**	**1 000 000**	**2 905 000**
Løpende kvalifiseringsstøtte offentlig sektor	**Kvalifiseringsstøtte**	**1 000 000**	
Løpende kvalifiseringsstøtte til EU prosjekter	**Kvalifiseringsstøtte**	**1 000 000**	
Regionale kvalifiseringsstøtte vår 2016	**Kvalifiseringsstøtte**	**2 500 000**	**2 468 000**
Regional kvalifiseringsstøtte høsten 2016	**Kvalifiseringsstøtte**	**2 500 000**	**2 000 000**
Regionale bedriftsprosjekter høsten 2016	**Bedriftsprosjekter**	**17 000 000**	**9 561 000**
Regionale offentlige prosjekter høsten 2016	**Offentlige prosjekter**	**9 000 000**	**8 999 000**
Regionale forskerprosjekt Samhandling Høst 2016	**Forskerprosjekter**	**9 000 000**	**9 000 000**
Totalt		**43 000 000**	**34 933 000**

8. Utlysninger og tildelinger

8.1 Søking til fondet – erfaringer og profil

Regionale forskningsfond Nord-Norge (RFFNORD) hadde fem faste utlysninger i 2016, samt at RFFNORD deltok på en fellesutlysning med en annen fondsregion. Det kom inn i alt 72 søknader til Fondsregion Nord-Norge for de faste utlysningene, hvorav 28 fikk bevilgning. Fondet mottok i alt 31 søknader til de løpende utlysningene som lå ute i 2016: «*Løpende regional kvalifiseringsstøtte til EU- og internasjonale prosjekter*», «*Løpende regional kvalifiseringsstøtte til bedriftsprosjekter*», og «*Løpende kvalifiseringsstøtte for offentlig sektor*» hvorav 12 prosjekter ble innvilget. Innvilgelsesprosenten ble dermed 39 % totalt, noe som er en liten økning i forhold til de to foregående årene, da den var på 36-37 %.

Figur 3: **Antall mottatte og innvilgede søknader per utlysningstype 2016**

Ved informasjon om fondet vektlegges blant annet formalkravene som stilles ved vurdering av søknadene. Til tross for dette ble ca. 32 % av søknader til de faste utlysningene avvist på formelt grunnlag under forvurdering i 2016. Avvisningsprosenten var 11 % for de løpende utlysningene. Dette er en nedgang fra 19% i 2015. Det er flere grunner til avvisning, men de hyppigste er at søknaden ikke har vedlagt obligatoriske dokumenter, som prosjektleders CV. Det er dermed fortsatt viktig å ha fokus på formalkrav, ettersom søknaden ellers kan holde høy kvalitet når det gjelder kriterier som tema og regional relevans. Det regionale forskningsfondet i Nord-Norge ser det som gunstig å ha tettest mulig dialog i forhold til de løpende utlysningene,

og går ofte i dialog med søker dersom det mangler vedlegg slik at de har mulighet til å trekke søknaden for så å søke igjen med nødvendige dokumenter.

8.2 Tildeling til prosjekter

Tabell 4: *Antall prosjekter som har fått bevilgning fordelt på fylke og prosjekttype i 2016*

Fylke	FoU-institusjoner		Offentlig-/bedriftsprosjekt		Løpende kvalifiseringsstøtte	Prosjekter totalt
	Kvalifiser-ingsstøtte	Hovedprosjekt	Kvalifiserings støtte	Hoved-prosjekt	Kvalifiserings-støtte	
Finnmark	1	1	0	1	2	**5**
Troms	8	0	0	2	4	**14**
Nordland	9	2	2	4	4	**21**
Totalt	**18**	**3**	**0**	**7**	**12**	**40**

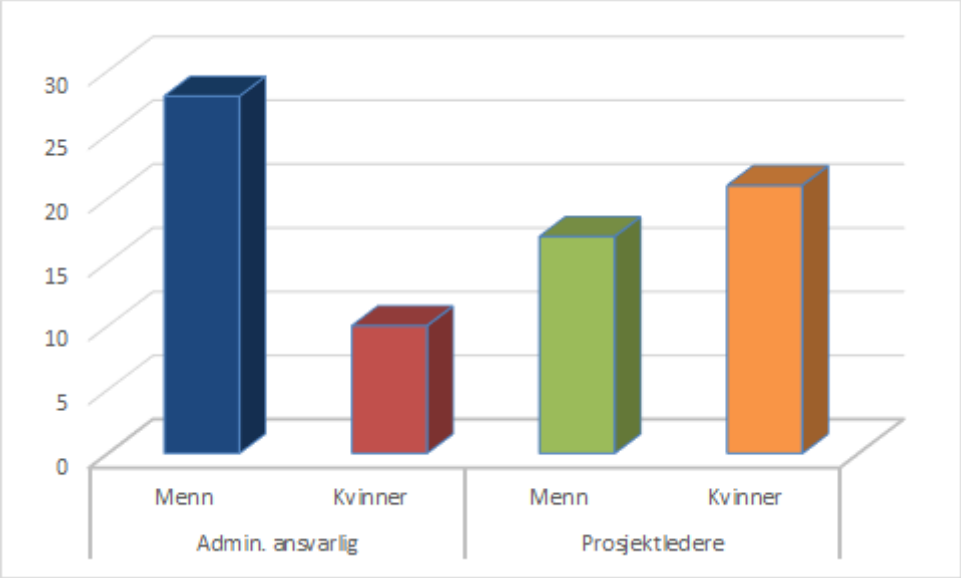
8.3 Rapportering fra prosjekter

Det er hentet ut resultater fra fremdrifts- eller sluttrapporter fra hovedprosjekter som var under gjennomføring i 2016, hvor slike forelå. Prosjektrapporteringen inneholder primært data fra prosjekter igangsatt i 2010-2016, ettersom dette er de aktuelle pågående/avsluttede prosjektene i 2016. En vesentlig andel av prosjektene som omfattes av utlysninger i 2016 har ikke produsert nevneverdige resultater så tidlig i prosjektperioden eller kommer ikke i gang før i 2017, og omfattes dermed ikke av denne undersøkelsen. Dette gjelder også prosjekter som av ulike årsaker har måtte utsette prosjektoppstarten. Totalt er det mottatt årsrapportering eller hentet ut resultater fra andre rapporter fra totalt 59 prosjekt. En oppsummering er presentert under. Styret bestilte en undersøkelse av bedrifter og FoU-institusjoner med formål om å måle effekt av kvalifiseringsstøtteprosjekter og hvor mange av disse som hadde resultert i hovedprosjekter5. Noen av funnene fra denne undersøkelsen vil bli presentert i delkapitlene som omhandler rekruttering til andre virkemidler og samarbeid regionalt, nasjonalt og internasjonalt. I tillegg presenteres kjønnsfordelingen for prosjektledere og prosjektansvarlige for prosjekter som det ble gitt tilsagn til i 2016.

Kjønn på prosjektledere og prosjektansvarlig

Blant de 38 prosjektene som fikk tildeling i 2016 var kjønnsfordelingen på prosjektlederne 17 menn og 21 kvinner. Fordelingen blant administrativt ansvarlige var 28 menn og 10 kvinner.

Figur 5: **Kjønnsfordeling administrativt ansvarlige/prosjektledere for tilsagn**

Formidlingsresultater

Vitenskapelige artikler og annen publisering

14 av prosjektene som pågikk i 2015 rapporterer om publikasjon av vitenskapelige artikler og/eller mer populærvitenskapelige artikler. For noen av prosjektene er ikke dette målet, eller de har ikke kommet langt nok i arbeidet til at dette er aktuelt.

Seminarer, konferanser og fagmøter

Rapporteringsresultatene for 2016 viser høy deltakelse og gjennomføring av foredrag på seminarer, konferanser, workshops, fagseminar og/eller prosjektverkstedsmøter. De fleste av prosjektene som har deltatt på slike aktiviteter har ofte bidratt i flere forum, som også inkluderer andre relevante eller interesserte aktører.

Noen av arenaene som nevnes er: presentasjon av resultater for FN i New York, Nordisk Minsterråd og Sametinget, 30th EU PVSEC 2015, Hamburg, Verdenskongress for diabetes i Vancouver, direktorater og departement, Barentshavskonferansen, Lofoten Bygdefilmfest, Kompetansenettverk for lokal mat, 2nd International Conference on Algal Biorefinery (ICAB). Lyngby, Denmark, Samisk Legeforenings seminarer, Historiekonferanse i Kirkenes.

Annen formidling (presse, web, etc.)

For 2016 er det en rekke eksempler på «populærvitenskapelig formidling» i form av oppslag i aviser, radio, TV, videointervju i nettavis, Youtube,- Vimeo-videoer, Facebook eller annen medieomtale. Forskningsdagene og Arctic Frontiers benyttes aktivt av noen prosjekter, samt at mange prosjekter deltar på nasjonale og internasjonale seminarer og konferanser hvor resultatene presenteres. Det blir også rapportert fra noen

prosjekter at de har arrangert folkemøter, samt møter med offentlig sektor gjennom ledelse i kommuner og kommunehelsetjeneste.

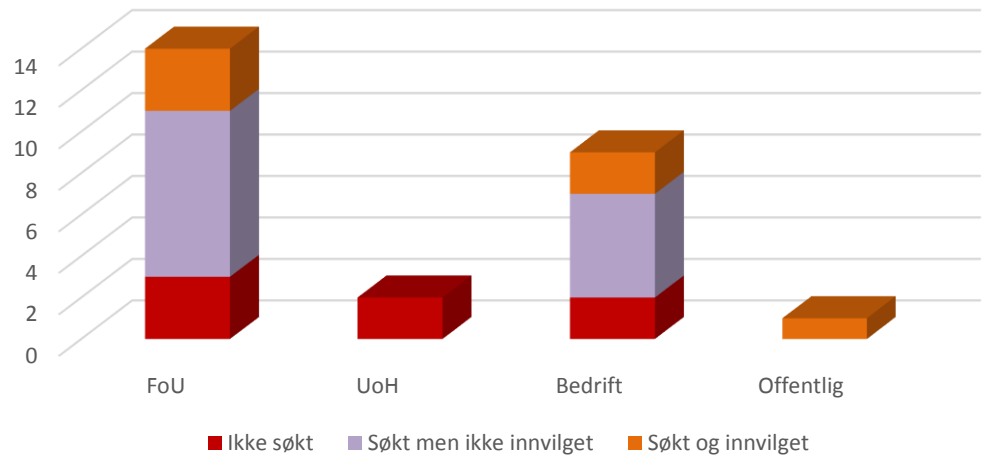
Rekruttering til andre virkemidler

Styret bestilte en undersøkelse av bedrifter og FoU-institusjoner med formål om å måle effekt av kvalifiseringsstøtteprosjekter og hvor mange av disse som hadde resultert i hovedprosjekter[6]. Denne undersøkelsen kan gi svar på om det rekrutteres til andre virkemidler gjennom RFFNORD.

Undersøkelsen ble utført i uke 38,39 og 40, og besto av et utvalg på 27 enheter som hadde levert inn sluttrapport i årene 2014 ,2015 og 2016 på sitt kvalifiseringsstøtteprosjekt finansiert av RFFNORD. Undersøkelsen besto av halvstrukturerte telefonintervjuer med prosjektleder hvorav 100% av utvalget stilte til intervju.

På spørsmål om hvor mange enheter som hadde søkt hovedprosjekt, svarte 19 av 27 at de hadde søkt. Der bedriften sto som eier av prosjektet hadde to tredjedeler av bedriftene (7 av 10) søkt om hovedprosjekt. Der FoU-institusjonen sto som eier hadde 11 av 16 søkt. Den ene offentlige institusjonen som var med i undersøkelsen, hadde i tillegg søkt om hovedprosjekt. Av de 19 som søkte ble nesten en tredjedel (6 søknader) innvilget. 2 av de 6 prosjektene som ble innvilget var eid av bedrifter, mens én var eid av offentlig institusjon. De resterende tre var eid av FoU-institusjoner. De to enhetene fra UoH-sektoren som hadde fått innvilget kvalifiseringsstøtte søkte ikke hovedprosjekt.

Figur 6: Enheter som mottok kvalifiseringsstøtte, og hhv. *ikke har søkt* om hovedprosjekt, *ikke har fått innvilget* hovedprosjekt, samt *har søkt og fått innvilget* hovedprosjekt.

[6] Se vedlegg 3 om «Undersøkelse av om kvalifiseringsstøtte leder til hovedprosjekt».

Utbetalingen av kvalifiseringsstøtte til de 27 enhetene var på ca. 6,5 millioner kroner fra RFFNORD. Av de 19 som søkte om hovedprosjekt var det 10 som søkte eksterne midler utenfor RFF og 9 søkte midler hos RFF. De to bedrifts-eide og det ene offentlig-eide prosjektet fikk innvilget sin søknad i RFFNORD med 3 millioner hver. De øvrige tre som fikk innvilget sin søknad, var FoU-institusjoner som henholdsvis fikk støtte i RFFNORD (3 mill.), direkte over statsbudsjettet over tre år (1-3 mill.) og gjennom Forskningsrådet. Det ene prosjektet som fikk midler gjennom Forskningsrådet fikk 26 millioner kroner til prosjektet. I henhold til intervjuene med prosjekteierne har dette bidratt til å utløse forskningsmidler på 71 millioner kroner. Av de 71 millionene som er utløst til forskningsprosjekter, er 12 millioner fra RFFs egne midler til hovedprosjekt og 59 millioner er midler fra andre finansieringskilder. Prosjekter utført av regionale aktører utgjør ca. 48 av totalt 71 millioner, mens alle de 71 millionene går til prosjekt som er vurdert til å være av stor betydning for regionen.

Hvor avgjørende kvalifiseringsstøtten har vært for utløsningen av disse midlene er vanskelig å si eksakt, men dersom man tillegger prosjekteiernes egen fortolkning, tyder tilbakemeldingene på at kvalifiseringsstøtten er av svært avgjørende betydning for utløste midler.

Samarbeid regionalt, nasjonalt og internasjonalt

Samarbeid – både regionalt, nasjonalt og internasjonalt – fremstår som et veldig positiv element i Fondsregion Nord-Norges prosjektportefølje. Det vektlegges i samtlige utlysningstekster at samarbeid, enten med partnere innenfor fondsregionens grenser eller nasjonalt/internasjonalt, vil telle positivt for søknaden.

I den tidligere nevnte undersøkelsen som ble gjennomført høsten 2016 vurderte vi at det ville være hensiktsmessig å ikke bare måle «effekt» i form av gjennomførte hovedprosjekter, men også fange opp eventuelle positive bi-effekter av forprosjektene, særlig i de tilfeller der kvalifiseringsstøtten *ikke* hadde ledet videre til hovedprosjekt. En del av telefonintervjuene besto dermed i å finne ut om prosjekteier hadde fortsatt samarbeidet med de samme eller nye aktører som følge av prosjektet.

Gjennom undersøkelsen fant vi at det var 13 enheter som søkte hovedprosjekt, men som ikke fikk søknaden innvilget. 8 av de som ikke fikk innvilget sin søknad var FoU-institusjoner og 5 var bedrifter. 4 oppga at de samarbeider videre med de samme aktørene eller deler av de samme aktørene om potensielt nye prosjekter, 3 oppga at de samarbeider med helt nye aktører om prosjekter som følge av kvalifiseringsstøtten, og 2 oppga at de både samarbeider med de samme og nye aktører som følge av kvalifiseringsstøtten, mot nye prosjekter/søknader. Til sammen 9 av 13 aktører har med andre ord samarbeid med nye eller de samme aktører. I tillegg var det 2 prosjekter som oppga å ha sendt inn nye søknader, samt at 4 prosjekter oppga å jobbe konkret med nye søknader på intervjutidspunktet. Kompetanseheving oppgis i noen tilfeller å være relevant, men det er relativt klart at samarbeid og de muligheter det gir, er det som gir den mest betydelige bi-effekten.

I den tidligere nevnte NIFU-rapporten viste følgeforskning at det var betydelig samarbeid over regiongrensene i prosjekter finansiert av både fellesutlysningene og gjennom de ordinære regionale utlysninger. Dette gjenspeiles også i rapporteringene sendt inn i 2016, hvor man ser bredt samarbeid mellom FoU-institusjoner, UoH-sektoren, bedrifter og offentlig sektor, både i regionen og i resten av landet.

Prosjektene rapporterer også om internasjonalt samarbeid. Prosjektene samarbeider ofte med partnere fra flere nasjoner, og det er stor bredde i hvilke land samarbeidspartnerne kommer fra. Noen internasjonale samarbeidspartnere som nevnes er: INES, SweModule, Glava Energy Center, PiteEnergi, Universitetet i Helsinki, Universitetet i Arkhangelsk, Vitenskapsakademiet i Moskva, Ocean University of Shanghai, Plymouth Marine Laboratory i England, University of Rochelle, University of Malta, National School of Agronomy, University of Bordeaux, CATXALOT, Sverige, University of York, University of Ljubljana (Slovenia), Technische Universität, Darmstad Tyskland, University of Edinburgh, Roskilde Universitet, Hellenic Open University,Hellas, Labour Institute of the Greek General Confederation,Hellas, Metropolitan Research Institute, Budapest.

Vedlegg:

1. **Mobiliseringsaktiviteter 2016**
2. **Prosjekter 2016 fordelt på sektor**
3. **Undersøkelse av om kvalifiseringsstøtte leder til hovedprosjekt**